

חיבטים לשוניים בפרשת תזריע זאת תהיה עח

דקדוקי קריאה וטעמים בפרשת תזריע בהפטרות מחר חדש ובראשון של אחרי

יב ב וַיִּלְדָּה: אי הקפדה על השווא נע בלמ"ד משבשת את המשמעות. וְטָמְאָה: המ"ם בשוא נע, והאל"ף צריכה להישמע. לא לקרוא וְטָמְאָה. וכן בפסוק ה

יב ד בְּדָמֵי טְהֵרָה: אין מפיק בה"א. יְמֵי טְהֵרָה: הה"א מופקת¹

יב ה על-דְּמֵי טְהֵרָה: אין מפיק בה"א

יב ו ובמְלֵאת: הלמ"ד בחולם והאל"ף אינה מונעת. יְמֵי טְהֵרָה: הה"א מופקת

יג ד וּשְׁעָרָה: אין מפיק בה"א

יג ה לא-פְּשָׁה: ש"ן שמאלית

יג ו פָּהָה: הה"א בקמץ

יג ח וְטָמְאָו: המ"ם בשוא נע, והאל"ף צריכה להישמע. לא לקרוא וְטָמוּ. וכן בהמשך

יג יא בַּשָּׂאת: הש"ן בשוא נח ללא דגש; אין לבלוע את האל"ף שלאחריה: לא בַּשֵּׂת

יג טז וְנִהְיָה: הה"א בשווא נח והפ"א בדגש קל וכן הדבר גם בהמשך

יג יח כִּי-יִהְיֶה בּוֹ-בְעָרוֹ: יש להקפיד על צירוף נכון של התיבות זו לזו, שתי התיבות הראשונות במרכא והשתיים הנותרות בטיפחא

יג יט אֹו בְּהֵרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמָה: טעם טפחא בתיבת בְּהֵרֶת

יג כט בְּרָאשׁ אֹו בִּזְקֹן: הבי"ת בשווא, בלתי מיודע, יש להיזהר מלקרוא בפתח

יג לב וְלֹא-יִהְיֶה בּוֹ: טעם נסוג אחור לה"א הראשונה

יג לז צֶמַח-בּוֹ: געיה בצד"י, יש לקרוא בהעמדה קלה שם

יג לט בְּהֵרֶת פְּהֹות לְבָנָה: טעם טפחא בתיבת בְּהֵרֶת

יג מב נָגַע לְבָן אֲדַמְדָּם: טעם טפחא בתיבת נָגַע

יג מה פְּרָמִים פְּרֹועַ: הפ"א בשתייהן רפויה. יַעֲטָה: הע"ן בשווא נח אך אין להבליעו כי אז יישמע כלשון 'הטייה'. וְטָמְאָ | טָמְאָ יִקְרָא: פסק בין התיבות, יש להפסיק מעט בין הראשונה לשנייה

יג מח בַּשָּׂתִי: הבי"ת רפויה והש"ן אחריה בשווא נע². בְּעָרָב: הבי"ת בשווא, לא מיודע, בשונה מההמשך שאז היא בקמץ: בְּעָרָב

יג מט וְהִרְאָה: הה"א בקמץ קטן, והרי"ש בשוא נח. להיזהר מהבלעת האל"ף

יג נא אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה: הי"ד בצירי

¹ כאשר מדובר בדמיה של האישה – ללא מפיק בה"א, כאשר מדובר בימים – הה"א במפיק ולסיכום: ראשונה ושלישית הה"א ללא מפיק, שנייה ורביעית, במפיק.

² בדרך כלל אין כוח לגעיה להניע את השווא באות שאחריה, לכן בשנים הקודמות צויין כאן שווא נח; אבל בגליון עב הובאו דברי קדמונים שהשווא נע, נוסף לזה מסורת בידי התימנים להניע את השווא שבנידון. נשמע בערך כך

יד ד לַמִּטָּהֶר: המ"ם בחירק חסר והטי"ת דגושה

יד ה וְשָׁחַט אֶת-הַצֶּפֶר הָאֶחָת: טעם טפחא בתיבה וְשָׁחַט וכן הוא בהמשך בפסוק נ

יד ו עַל הַמֵּים הַחַיִּים: טעם טפחא בתיבה עַל

יד ח וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמִּחְנָה: טעם טפחא בתיבה וְאַחֵר

יד ט יִגְלַח: הלמ"ד בפתח. יִגְלַח: הלמ"ד בצירי ח"ת בפתח גנובה

יד י וְכִבְשָׁה: הכ"ף פתוחה

יד יא וְהַעֲמִיד: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת הגרונית החטופה. הַמִּטָּהֶר: בשווא נע³ והכוונה לכהן, לא לאדם הבא להיטהר שאז מנוקד בחירק חסר

יד יד הַיִּמְנִית: יו"ד בשווא נח וכן בהמשך

יד יז עַל דָּם הָאֲשָׁם: טעם טפחא בתיבה עַל

יד יט וְכָפַר עַל-הַמִּטָּהֶר: הפ"א בסגול ובזקף גדול ולא במרכא כפי שמופיע בקורן ואחרים

יד לה כָּנָגַע: הכ"ף בשווא

יד לו וְאַחֵר כֵּן: טעם נסוג אחור לאל"ף

יד לז שְׁקַעְרוּרֹת: געיה בקו"ף, יש לקרוא בהעמדה קלה שם למנוע הבלעת העי"ן החטופה: שק-ערורת

יד נב וְחִטָּא אֶת-הַפִּית: תיבת הַפִּית בזקף קטון ולא ברביע כפי שמופיע בקורן ואחרים

יד נו וְלִשְׁאָת: שי"ן שמאלית בשווא נח וללא דגש

יד נז זֹאת תֹּרֶת הַצֶּרֶת: טעם טפחא בתיבה תֹּרֶת

טו ט הַמֶּרְכָּב: הכ"ף בקמץ ולא בפתח

טו יג וְסָפַר לוֹ: טעם נסוג אחור לסמ"ך

טו יד יִקַּח-לוֹ: העמדה קלה ביו"ד בגלל הגעיה שם

טו כג בְּנִגְעוֹ-בּוֹ: הנר"ן בקמץ קטון

טו כו אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו: תיבת אֲשֶׁר אינה מוטעמת בקדמא אלא מוקפת לתיבה הבאה

אחריה. יְהִי-לָהּ: געיה ביו"ד והעמדה קלה שם, דגש חזק בלמ"ד מדין אתי מרחיק

טו כח וְסִפְרָה לָהּ: טעם נסוג אחור לסמ"ך והתיבות אינן מוקפות כפי שמופיע בחלק מהדפוסים

טו כט וְהִבִּיאָה: במלרע וללא מפיק בה"א

טו לב לְטִמְאָה-בָּה: הטי"ת בקמץ קטון והמ"ם בשווא נח, יש להקפיד להעמיד קלות את קריאת המ"ם ובכך להשמיע את האל"ף שלאחריה

הפטרות מחר חדש שמואל א כ יח-מב:

³ בשנים הקודמות סומן כאן שווא נח, אבל בהתבוננות בספר 'טעמי המקרא' עמ' 197 נראה שהוא שווא נע. והכלל שתלוי אם בטעם מחבר או מפסיק נאמר במילים ארוכות יותר בעמ' 199 שם. עתה מצאנו שבהללי מנוקד חטף-פתח, ולכן שינינו לנע.

מלים שו' ההיפוך לעתיד הפכה אותן למלרע: וְשִׁלְשֶׁת וּבָאָתָּ וַיִּשְׁבֹּת

יח וְנִפְקְדָתָּ: מלעיל ובזקף גדול⁴

כ צָדָה: מלרע אך ללא מפיק בה"א. לְמִטְרָה: הלמ"ד בשווא ולא בפתח

כא לֶךְ מִצָּא אֶת-הַחֲצִים: טעם טפחא בתיבת לֶךְ. קָחְנוּ | וּבָאָה: יש פסק בין המילים

כב וְהִלָּאָה: שווא נח לאחר קמץ רחב (תנועה גדולה). שְׁלַחָךְ: געיה בשי"ן ולא בלמ"ד

כט אֲמַלְטָה נָא: טעם נסוג אחור למ"ם

ל בִּיהוֹנָתָן: הבי"ת בחירק, אין ניקוד תחת היו"ד. לְבִשְׁתָּךְ: הבי"ת בקמץ קטן

לא כִּי כָל-הַיָּמִים: טעם מונח בתיבה כִּי בלבד ואין לצרף לה את התיבה הבאה אחריה

לג וַיִּטֹּל: במלעיל. כִּי-כָלָה הָיָא: טעם נסוג אחור לכ"ף השנייה

ראשון של אחרי מות:

א בְּקִרְבָּתָם: הקו"ף בקמץ קטן, הר"ש בשווא נח ואין דגש קל בבי"ת שלאחריה

ב בַּעֲנָן: העמדה קלה בבי"ת להדגיש את הסגול המורה על מיודע

ד כְּתַנְתָּ בְּדִ קֶדֶשׁ: טעם קדמא על המילה בְּדִ, אין לקרוא בטעות 'כתנת בד-קדש'⁵

ז וְהֶעֱמִיד: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת הגרונית החטופה

י יַעֲמַד-תִּי: יו"ד ראשונה בקמץ גדול

יב גָּחַלִי-אֵשׁ: געיה בגימ"ל

יג לח וְאִישׁ אִזְאֵשָׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בָּשָׂרָם בְּהֵרֶת בְּהֵרֶת לְבָנָת:

מספר תורת-הטעמים הרב אברהם ויסבולום נר"ו.

אפשר לפרש בהרת בהרת – הרבה כתמים בהירים כמו בְּאֵרֶת בְּאֵרֶת חֲמֵר (בראשית יד, י), וַיַּעֲבְרוּ אֹתָם חֲמֵר חֲמֵר (שמות ח, י), עָשָׂה הַנֶּחֱלֹץ הָזֶה גִּבִּים גִּבִּים (מלכים ב, ג, טז), וּבִרְאָה בּו נִקְבִּים נִקְבִּים חֲלוּלִים חֲלוּלִים (ברכת אשר יצר). משמעות כל אלה הוא לשון ריבוי ומילוי המקום.

ולפי זה יהיה הפיסוק: וְאִישׁ אִזְאֵשָׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בָּשָׂרָם, בְּהֵרֶת בְּהֵרֶת – לְבָנָת:

אבל הטעמים פיסקו כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בָּשָׂרָם בְּהֵרֶת / בְּהֵרֶת לְבָנָת: אין משמעותו לשון ריבוי, אלא קודם כתב באופן כללי שיש להם בהרות, ואחר כך מבאר איזה בהרות? בהרות לבנות. א"ה: כמדומה בתורת התחביר שימוש זה מכונה 'תמורה', לבנת הוא לואי.

וכזה ממש יש בירמיהו כִּי שְׁתִּים רָעוֹת עָשָׂה עָמִי אֲתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לְחֻצַּב לָהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֶת נִשְׁבְּרִים אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם (ירמיהו ב, יג) גם שם אפשר בהשקפה ראשונה לפרש בְּאֵרוֹת בְּאֵרֶת לשון ריבוי, אבל הטעמים פיסקו כִּי־שְׁתִּים רָעוֹת עָשָׂה עָמִי אֲתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לְחֻצַּב לָהֶם בְּאֵרוֹת, בְּאֵרֶת נִשְׁבְּרִים אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם:

א"ה: הנביא מציג ניגוד בין מעיין נובע מקור אין-סופי של מים חיים, לעומת בורות נשברים (סדוקים) אשר אינם מכילים את המים האגורים בהם.

⁴ שלא כמו בדפוסים רבים בהם הטעימו במלרע ובדרבן (מתיגה-זקף)

⁵ טעות נפוצה שמקורה ברצון הבלתי מודע מצד הקורא 'לאזן' את מספר ההברות משני צדי היחידה, הכוונה היא שהקורא על פי הטעות מקבל 3 הברות מצד ימין (אם נספור את השווא הנע כהברה לצורך העניין (ו-3 הברות משמאל כאשר הנכון הוא 4 מימין ו-2 משמאל).

טו לג והדנה בנדתה והזב את-זוּבו לזכר ולנקבה ולאיש אשר ישכב עס-טמאה:

ספר תורת הטעמים עמ' תס. אפשר לפסק והדנה בנדתה והזב את-זוּבו, לזכר ולנקבה. כלומר דיני נדה ודיני זיבה שייכים גם לזכר וגם לנקבה. דיני זיבה שייכים לשניהם כפשוטם, ודיני נדה שייכים גם הם לשניהם שהרי דין הנדה חל גם על השוכב עמה וכמו שכתוב לעיל ותתי נדתה עליו (ויקרא טו, כד).

אבל הטעמים פסקו והדנה בנדתה / והזב את-זוּבו לזכר ולנקבה. לזכר ולנקבה נסב רק על הזוב, והמעין בהמשך הפסוק יבין מיד מדוע. ולאיש אשר ישכב עס-טמאה: הפסוק מזכיר את השוכב עם הנדה [א"ה: ועם הזבה] בפירוש, וממילא פשוט שעדיין לא נכלל בלזכר ולנקבה.

א"ה. נתבונן בפסוקים המסכמים את פרשת הזב והנדה והזבה. הפסוק הנדון ואחד לפניו

זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמאה-בה:

והדנה בנדתה והזב את-זוּבו לזכר ולנקבה ולאיש אשר ישכב עס-טמאה:

רש"י מסביר את הכפילות של הזב בשני הפסוקים. זאת תורת הזב - צעל ראייה אחת. ומה היא תורתו? ואשר תצא ממנו וגו' - הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערב.

והזב את זוּבו - צעל שתי ראיות וצעל שלש (ראה תו"כ מצורע זבים פרשתא ה פרק ט, ח), שתורתן מפורשת למעלה (ראה פירושו לעיל, ג).

רלב"ג: זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמאה בה - לפי שחזר להזכיר אחר זה תורת הזב את זוּבו, למדנו כי לזב שתי תורות. וזה, כי הזב בעל שתי ראיות הוא טמא ואינו מביא קרבן, ולזה אמר לטמאה בה; והזב את זוּבו הוא בעל שלש ראיות, והוא יתחייב בקרבן, כמו שביארנו במה שקדם (פס' יג). והדנה בנדתה והזב את זוּבו לזכר ולנקבה - רוצה לומר: החולה בנדתה, והוא בעת וסתה, כי אז תרגיש שראשה ואיבריה יהיו כבדין עליה. והזב את זוּבו לזכר ולנקבה - למדנו מזה שהם טמאים בזוב אע"פ שהם קטנים, כי אמרנו זכר ונקבה יכולים הקטנים והגדולים. ולמדנו, שהזב בעל שלש ראיות יסכים לזבה גדולה בהבאת הקרבנות, כמו שבארנו במה שקדם. ולאיש אשר ישכב עם טמאה - לפי שאמר עם טמאה, ולא אמר 'עם נדה', למדנו שעם איזו טומאה שישכב מהטומאות הדומות לנדה, כגון יולדת וזבה גדולה או 'קטנה', הנה יהיה הבועל טמא באופן שנוזר בבועלי נדה. ובכאן נשלם הביאור בזאת הפרשה.

כדי להבהיר יותר אוסיף פירוש הרב מלבי"ם. זאת תורת הזב ואשר תצא וכו' והזב את זוּבו וכו', לפי הפשט חזר פה התורות וההלכות שהתבארו בפרשה זאת. והם ד' מינים.

א] תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע שהוא הזב הקל הדומה עם רואה קרי, והוא זב בעל רא"י אחת שטובל ואוכל את פסחו לערב.

ב] החמור ממנו שהוא והדנה בנדתה והזב שהוא הזב בעל שתי ראיות שהוא במדרגה שוה עם הנדה שמתמא משכב ומושב והזב צריך עוד ביאת מים חיים, ובזה חמור מן הנדה ושניהם פטורים מן הקרבן.

ג] מדרגה חמורה יותר שעל זה אמר והזב את זוּבו. ששם הפעל הנלוה אל הפעל מורה שזב בקביעות והוא זב בעל שלוש ראיות. בין לזכר בין לנקבה ששניהם דיניהם שוה שחייבים בקרבן. הזכר בשלוש ראיות והנקבה בשלוש ראיות בשלושה ימים.

ד] עוד מדרגה חמורה יותר בנקבה הנדה והזבה שמתמא את האיש השוכב אותה וזה שאמר ולאיש אשר ישכב עם טמאה.

הנוסח ומקורותיו. בגליון תזריע זאת תהיה (מצורע) עז טופלה הפטרת וארבעה מצרעים כאן טופל הפטרת תזריע, הפטרת מחר חודש כבר טופלה.

ה יא המצורע: אלק, מ"ג-ד ו' יד כ. המצורע: ד כאן כתיב ונציה חריג גם מבחינה דקדוקית.

רד"ק כאן: בהשתחויות - מלעיל, בשני פשטין. והוא שם, יאמר ממנו הַשְׁתַּחֲוִיָּה; ובמשנה (שקלים ו,א): שלש עשרה השתחויות היו במקדש.

הערת אהרון רוטנברג המהדיר

רד"ק מבדיל בין הצורה שאינה מְכַרֶּת לנו נסתרת עבר של הַשְׁתַּחֲוִיָּה בזכר – הַשְׁתַּחֲוִיָּה מלעיל תחליף להשתחוותה, ובין שם העצם השתחויה מלרע.

בְּהִשְׁתַּחֲוֹתִי בֵּית רַמּוֹן, כֹּאשֶׁר אֲנִי מִשְׁתַּחֲוֶה; וְלֹא כֹאשֶׁר אֲנִי 'עוֹשֶׂה הַשְׁתַּחֲוִיָּה'.
אֵת שֵׁם הָעֵצִים 'הַשְׁתַּחֲוִיָּה' עֲדִיף לַעֲנֹד לְהַשְׁאִיר לְלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה.

הניקוד מלעיל נראה חריג. אין כאן מקום לנסיגה כיון שהוא בטעם מפסיק בהשתחולתו בית רמון. אולי בא להשוות באותו פסוק ביטויים דומים ושונים בניקוד. **והשתחולתו בית רמון בהשתחולתו בית רמון**, אין כאן השוואה כי הטעם במלה השניה ביר"ד.

כית רמון: אלקד, ב"א. בית: ב"נ בית רמון מופיע כאן פעמיים בהטעמה זו. בספר החילופין ⁶בשה בית רמ' בהשתחולת רמון נראה שהמחלוקת רק בפעם השנייה.

יט כבדת ארץ: אלק. כבדת: ד

תן לחכם ויחכם-עוד

אנא שלחו את הערותיכם!
הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com
הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליוננו מופיע שם): <http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>
מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה
<http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&p=272195#p272195&t=10317>

אם אתה מתעניין
בהגטים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל בעניינים לשוניים
בכתובת: franklashon@gmail.com
☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותבים ☺